

POLITIE VORMINGSCENTRUM

ARRESTANTENVERZORGING

Juridische aspecten

De politie

Het strafproces

Verzorging

Ethiek

oktober 2011

Bronnen van recht

- Verdrag
- Wet
- Jurisprudentie
 - uitspraken van rechters
- De **gewoonte** (ongeschreven recht)
 - in het strafproces niet van toepassing

Hiërarchie van wetten

- het verdrag (volkenrecht)
- het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden
- de Grondwet
- de wet in formele zin
- de wet in materiële zin
 - de Algemene Maatregel van Bestuur
 - de ministeriële regeling
 - de provinciale verordening
- de (plaatselijke) verordening

De indeling van het recht

Rechtsregels internationaal AV

- EVRM
 - **Recht op:**
 - eerlijk proces
 - vrijheid & veiligheid
 - privacy
 - **Geen:**
 - foltering
 - onmenselijke of vernederende behandeling of straf

- Kinderrechtenverdrag
 - **Verfijning op het gebied van:**
 - privacy
 - scheiding van volwassenen
 - eerlijk proces
 - pressieverbod

Rechtsregels nationaal AV

- Grondwet
- Wetboek van Sv
- Besluit IVS
- Politiewet
- Ambtsinstructie
- Reg.Pol.Cmpl
- Recht op:
 - privacy/pers. levenssfeer
 - vrijheid
 - onaantastbaarheid lichaam
 - bijstand in rechte
- Wie is verdachte
- Recht op:
 - raadsman/vrij verkeer
 - verhoor in vrijheid/cautie
 - inzage stukken
- Luchten
- Cel en luchtplaats
- Insluitingsfouillering

Personen in het strafproces

- **Verdachte** (redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit gebaseerd op feiten of omstandigheden)
- **Raadsman** (bevoegd advocaat/ingeschreven RB)
 - piket (consult t/m IVS)
 - toegevoegd (VH 14 + 90)
 - gekozen
- **Opsporingsambtenaar** (141 en 142)
- **HOvJ** (inspecteur en gecertificeerd)
- **OvJ** (OM, gezag over opsporing)
- **RC** (onderzoeksrechter)

Ophouden onderzoek + ID en IVS

- Ophouden voor onderzoek
 - ten behoeve van diverse onderzoeksmaatregelen
 - 6 uur maximaal
 - 00.00 - 09.00 telt niet mee
 - vanaf bevel (H)OvJ (jurisprudentie)
 - ophoudkamer of in de cel (voor de nachtrust)

- Ophouden voor identiteit
 - 6 uur maximaal
 - alleen voor vaststellen ID bij verdachte met een onbekende ID
 - alleen indien geen VH mogelijk is (overtredingen); anders IVS.

Inverzekeringstelling (IVS)

- Feiten waarop VH mogelijk is (art. 67 Sv)
 - misdrijf met 4 jaar of meer
 - aantal met name genoemde misdrijven
- + een misdrijf met gevangenisstraf + van verdachte geen vaste woon-/verblijfplaats in NL vastgesteld
- + Onderzoeksbelang**
- bevel (H)OvJ + schriftelijke bevestiging voor de VE
- recht op raadsman tijdens het moment van de IVS
- max. 3 dagen (OvJ kan verlengen 3 dagen)
- binnen 3 dagen en 15 uur (87 uur) voor de RC

Onderzoeken *identiteit* verdachte

- ID iedere aangehouden verdachte vaststellen door
 - deze te vragen en ID-bewijs te onderzoeken (141)
- Iedere aangehouden of gehoorde verdachte, VH feit 67, lid 1
 - foto's en vingerafdrukken ter identificatie (141)
- Iedere andere verdachte met twijfel over ID
 - foto's en vingerafdrukken ter identificatie (HOvJ)
- Vergelijken vingerafdrukken met die van:
 - verdachten
 - vreemdelingen indien vermoeden daartoe
- ❖ Deze vingerafdrukken en foto's zijn ter identificatie + mogen worden gebruikt voor opsporing en zij worden bewaard

Onderzoek verdachte *in het belang van het onderzoek* (waarheidsvinding)

Verdachte van een VH feit 67, lid 1

- foto's en video-opnamen (tatoeage, letsel, kleding)
- het nemen van lichaamsmaten en handpalm-, voet-, teen-, oor- en schoenzoolafdrukken
- het toepassen van een confrontatie
- het toepassen van een geur-identificatieproef
- het afscheren, knippen of laten groeien van snor, baard of hoofdhaar
- het dragen van bepaalde kleding of bepaalde attributen ten behoeve van de confrontatie
- plaatsing in een observatiecel
- onderzoek naar schotresten op het lichaam

Voorlopige hechtenis

- Bevel bewaring = RC
 - op vordering OvJ
 - verdachte met ernstige bezwaren
 - toetsing rechtmatigheid IVS
 - maximaal 14 dagen
 - huis van bewaring of politiecel indien geschikt

- Beperkingen:
 - in onderzoeksbelang of rechtsorde door OvJ / RC
 - niet langer dan strikt noodzakelijk
 - rechtbank kan deze opheffen

Voorlopige hechtenis

- Bevel gevangenhouding
 - door rechtbank op vordering OvJ
 - onderzoek in de raadkamer (OvJ + VE + RM)
 - voor VE die in bewaring zit (voorgeleiden)
 - max. 90 dagen of korter/verlengen
 - schorsen kan door de Rb/voorwaarden
 - voor het einde een (pro forma) rechtszitting
- Bevel gevangenneming
 - voor VE op vrije voeten

Bijstand door de raadsman

- Recht op een eerlijk proces en bijstand van een raadsman naar keuze of kosteloos toegevoegd
 - Art 6 EVRM
- Ieder kan zich in rechte doen bijstaan
 - Art 18 Grondwet
- Recht op bijstand raadsman
 - Art. 28 WvSv
- Bevoegd raadslieden te kiezen
 - Art. 38 WvSv
- Raadsman heeft (onder 3 voorwaarden) vrije toegang tot de verdachte
 - Art. 50 WvSv

Bijstand door de raadsman Consultatierecht aangehouden verdachte

- Recht op consult RM vóór het 1^e verhoor
- Wordt meegedeeld vóór het 1^e verhoor
- *"Niet doen" = ernstig vormverzuim*
- Verdachte kan afzien van dit consult
 - ondubbelzinnig
 - opnemen in een PV
- ❖ Minderjarige kan in beginsel NIET afzien van het consult!

Bijstand door de raadsman Consultatierecht aangehouden verdachte

- Raadsman van verdachte van een misdrijf
 - krijgt 2 uur om naar het bureau te komen
 - voor een consult van 30 minuten

- IVS niet (meer) noodzakelijk hiervoor

- ❖ Aangehouden verdachte van een overtreding
 - hetzelfde recht, maar dan voor eigen rekening
 - eventueel telefonisch
 - kan hiervan ook afstand doen
 - eventueel in vrijheid stellen en later horen

Bijstand door de raadsman Consultatierecht aangehouden **MINDERJARIGE** verdachte in *alle* strafzaken

- Leeftijd <18 op de pleegdatum
- **Recht op bijstand tijdens alle verhoren door**
 - raadsman of ouders/voogd
- Direct na aanhouding contact met ouders/voogd:
 - recht op consult in alle strafzaken
 - recht op bijwonen verhoren door RM of ouders/voogd
- **Kan in beginsel geen afstand doen van het 1^e consult**
- Kan tijdens consult raadsman wel afstand doen van
 - bijstand raadsman
en/of
 - bijwonen verhoor raadsman of ouder/voogd
- In PV ook de verklaring van de raadsman hieromtrent opnemen.

Afleggen van een verklaring

- In **vrijheid** afleggen
- Zo veel mogelijk in eigen woorden opnemen in PV (".....")
- Cautie plegen vóór het verhoor
- Verhoor is:
 - vraag van de opsporingsambtenaar
 - aan een verdachte
 - omtrent zijn betrokkenheid strafbaar feit
- ❖ Ongevraagde of opgevangen mededelingen leveren rechtmatig bewijs

Inzage processtukken

- VE en RM hebben recht op inzage **alle** processtukken
- Inzage bij OM / RC
 - tevens aantekeningen en afschrift
- In belang van onderzoek tijdelijk stukken onthouden
 - wel melden
- Stukken die niet kunnen worden onthouden
 - PV eigen verhoor
 - PV waar VE of RM bij aanwezig mocht zijn
 - Geciteerd PV

Vrije toegang raadsman en verdachte

- Recht op vrij verkeer RM/VE + *ouders en VE <18*
 - alleen spreken
 - brieven wisselen
- Onder de voorwaarden:
 - vereist toezicht
 - huishoudelijk reglement
 - onderzoek niet ophouden
- ❖ Inbreuk op dit recht bij misbruik door OvJ/RC
 - ❖ geldt ook voor ouder/voogd
 - ❖ toetsing door de rechtbank + raadsman vervanger

De inverzekering gestelde

- Camera-observatie (art. 31 Ambtsinstructie)
 - ernstige dreiging van gevaar voor leven of veiligheid ingesloten persoon
 - toestemming HOvJ
 - medelen aan ingeslotene + vastleggen

- ❖ Muteren indien en waarom geen **permanente observatie** heeft plaatsgevonden

Besluit Inverzekering gestelde

- Voeding en gezondheid
 - voeding naar: medische/levensbeschouwelijke of godsdienstige eisen
- Besluit beheer regionale politiekorpsen
 - slaapgelegenheid
 - sanitair
 - noodzakelijke medische zorg
 - informatie over de gang van zaken cellencomplex
 - roken, ontspanning, telefoon, bezoek

Besluit beheer regionale politiekorpsen

- Medische zorg: politiearts of GGD of andere arts
- Overlijden of poging zelfdoding door KB te melden aan het OM en rapport aan ministers van BIZA en Justitie
- Frisse lucht en arbeid (ook in besluit IVS)
 - *indien mogelijk 2 x per dag half uur luchten*

Besluit Inverzekering gestelde

- Insluitingsfouillering (art 4 Besluit IVS):
 - onderzoek aan kleding inverz.gestelde
 - gericht op gevaarlijke voorwerpen
 - zoveel mogelijk door hetzelfde geslacht
 - voorwerpen registreren en bewaren

Ontkleden:

- kleding zelf vormt een gevaar
- toestemming hulpofficier of op aanwijzing arts

Ambtsinstructie (art. 28/29/30)

- Richt zich op elke ingeslotene

Aftasten van de kleding, gericht op gevaarlijke voorwerpen

- zoveel mogelijk door hetzelfde geslacht
- voorwerpen bewaren

Ontkleden

- kleding zelf vormt een gevaar
- toestemming hulpofficier of op aanwijzing arts
 - + schriftelijk rapport meerdere en afschrift aan ingeslotene.

❖ Ingeslotene: ieder die rechtens van zijn vrijheid is beroofd of t.b.v. hulpverlening is ondergebracht, dus ook in de ophoudkamer)

Veiligheidsfouillering aan het lichaam art. 8 lid 4 Politiewet 1993

- Bij vermoeden dat verdachte of veroordeelde zaken op zijn lichaam heeft geplakt en dat daardoor gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid of die van de ambtenaar zelf
- en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar

kan de verdachte, in opdracht van de (Hulp)officier van Justitie, aan zijn lichaam worden onderzocht (art. 8 lid 4 Politiewet 1993)

Besluit beheer regionale politiekorpsen

- Taak Commissie van Toezicht
 - toezicht huisvesting, veiligheid, verzorging en bejegening ingeslotenen politiecellen
 - jaarlijkse rapportage aan de korpsbeheerder
 - gevraagd en ongevraagd advies (bezoek cellen)

De commissie kan worden belast met klachtenbehandeling

**Toezicht- & adviesorgaan &
eventueel klachtenbehandeling**

Regeling Politiecellencomplex

▪ Registratie ingeslotenen

Naast ID gegevens vooral ook:

- reden insluiting
- datum/tijd aanvang en einde insluiting
- dieet (medisch/godsdienst/levensbeschouwing)
- medicijnen/drugs en alcohol, gebruik en verstrekking
- tijdstippen controle (nachtelijke uren)
 - 1 x per 2 uur
 - indien arts gewaarschuwd 1 x per 15 minuten in de cel, aan de persoon totdat de arts anders voorschrijft
- medische bijzonderheden

Wie komen we tegen in de cel

- verdachten
- veroordeelden
- gegijzelden Mulder
- vreemdelingen
- getuigen
- bopz/hulpverlening

Andere ingesloten personen

- Gegijzelden personen Wet Mulder
 - *wanbetaler bestuurlijke boete / betaling afdwingen*
- Vreemdeling in bewaring
 - *vreemdeling zonder geldige status / geen VE*
- Vervangende hechtenis
 - na een onherroepelijk vonnis (= straf)
- Getuigen en deskundigen (*op last rechter*)
- Psychiatrische patiënten (*op last burgemeester*)

Jeugdige personen

- Jeugdige personen *12/18*
 - IVS 12/18 = Raad voor de kindbescherming
 - Bureau Jeugdzorg
 - Elke aangehoudene 12/18, bericht aan ouders/voogd op last HOvJ
 - 12/18, de ouders hebben dezelfde rechten als het gaat om vrij verkeer als de raadsman (art. 490 WvSv)
 - Recht op bijstand tijdens het verhoor door raadsman of ouders/voogd

Strafbare feiten arrestantenverzorger

- Een *commuun delict* (= *hij die ...*) waarbij de ambtenaar misbruik maakt van:
 - macht, gelegenheid of middel door zijn ambt geschonken
 - bijzondere ambtsplicht schendt.

Levert volgens artikel 44 WvSr 1/3 strafverhoging op.

Strafbare feiten arrestantenverzorger

- Gekwalificeerde delicten (de *ambtenaar* die ...)
 - ambtelijke verduistering
 - laten omkopen
 - dwang door een ambtenaar
 - laten ontsnappen door arrestantenverzorger

Deze feiten worden al zwaar(der) gestraft

Onderzoek aan de kleding

- **Strafvordering** (kleding + aan/in het lichaam)
 - alleen de aangehouden verdachte + ernstige bezwaren
 - (gericht) gezocht naar bepaalde voorwerpen die bewijs opleveren voor het strafbare feit (niet of niet volledig).
- **Veiligheidsfouillering**
 - een ieder die gevaar voor zichzelf of zijn omgeving kan opleveren (niet elke aangehouden verdachte + is alleen oppervlakkig aftasten kleding)
 - aan het lichaam, in opdracht van de (Hulp)officier van Justitie.
- **Insluitingsfouillering**
 - kan de 3^e keer zijn (irritatie) maar ook de 1^e keer!
 - vertrouw niet op de agent. Het is jouw veiligheid.

Vereisten diverse cellen

Regeling politiecellencomplex

Basiseisen van een cel

- bestendig tegen: vluchten, vandalisme, zelfmoord en wapenvrij
- geluidsisolerend en mensvriendelijk

Luchtplaats

- beschutting regen en voorzien van hekwerk, 30 m²
- 2 x per dag 30 minuten, voor zover mogelijk

Vereisten diverse cellen

Waar een reguliere cel aan moet voldoen:

- naar buiten toe opengaande deur
- luik voor observatie en maaltijden
- zichtbaar buitenlicht (dag/nacht-ritme)
- behaaglijke temp. 22-24 graden C
- bel

In de cel:

- bed, 2.10 lang
- stoel + tafel en een toilet. Vastgemaakt aan de grond.

Vereisten diverse cellen

Observatiecel (verschil met reguliere cel)

- geen meubilair
 - camera met goed beeld en niet te vernielen
 - observatie en maaltijdverstrekking met gesloten deur
 - lichtopening en lichtpunt
 - intercominstallatie
 - temp. 24 graden C (ingeslotene slaapt op de grond)
- ❖ Gebruik voor: *ernstig onder invloed/depressief of erger*

Vereisten diverse cellen

Claustrofobiecel

- grotere cel, traliedeur
- arts bepaalt, zelf besluiten te gebruiken is OK

Isoleercel

- geïsoleerd en geen meubilair
- onder stringente voorwaarden met toestemming HOvJ

Vereisten diverse cellen

Groeps-/familiecel (niet altijd aanwezig)

- twee bedden of meer
- voor sociale gevallen, Bopz of vreemdelingen

Kindvriendelijke cel (niet altijd aanwezig)

Verhoor- of ophoudkamer

- doorzichtig luik van slagvast glas

Nabranders

- U bent verantwoordelijk voor de veiligheid, gezondheid en het welbevinden van de ingeslotene
- U bent verantwoordelijk voor uw eigen veiligheid en die van uw collega's

Nooit vuurwapens in het complex (m.u.v. AT)

- Er kunnen altijd zaken fout gaan maar zorg dan dat uw registratie in orde is zodat e.e.a. controleerbaar is